

BOLALARDA ICHAK INFEKSIYASINI ERTA ANIQLASH VA PROFILAKTIKASI

Muallif: Tojidinova Muqaddasxon Axmadjon qizi

Qo‘qon Universiteti Andijon filiali

Pediatrica ishi yo‘nalishi 25-01-guruh talabasi

Anotatsiya: Mazkur maqolada bolalarda uchraydigan ichak infeksiyalarining erta aniqlanishi va profilaktikasining dolzarb jihatlari yoritilgan. Ichak infeksiyalari bola organizmida og‘ir kechuvchi holatlar, suvsizlanish va immunitet pasayishiga olib keladi. Maqolada infeksiyalarni erta tashxislashda laborator tekshiruvlarning ahamiyati, klinik belgilarning farqlanishi hamda ularning oldini olishda gigiyena, emlash, parhez va sog‘lom turmush tarzining o‘rni keng tahlil qilingan. Shuningdek, tibbiyot xodimlari va ota-onalarning hamkorlikdagi faoliyati muhim omil sifatida ko‘rsatib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: ichak infeksiyasi, profilaktika, immunitet, gigiyena, bolalar salomatligi.

Аннотация: В данной статье рассматриваются актуальные вопросы раннего выявления и профилактики кишечных инфекций у детей. Кишечные инфекции часто приводят к обезвоживанию организма, снижению иммунитета и нарушению обменных процессов. Особое внимание уделено диагностическим методам, клиническим признакам и мерам профилактики, включая соблюдение гигиены, вакцинацию и формирование здорового образа жизни. Подчеркивается роль взаимодействия медицинских работников и родителей в снижении распространенности инфекций среди детей.

Ключевые слова: кишечная инфекция, профилактика, иммунитет, гигиена, здоровье детей.

Annotation: This article explores the early detection and prevention of intestinal infections in children. Such infections often lead to dehydration, weakened immunity,

and metabolic disorders. The paper emphasizes the importance of laboratory diagnosis, differentiation of clinical symptoms, and preventive measures such as hygiene, vaccination, and a healthy lifestyle. The collaboration between healthcare providers and parents is highlighted as a key factor in reducing infection rates among children.

Keywords: intestinal infection, prevention, immunity, hygiene, child health.

Kirish

Bola organizmining fiziologik va immunologik xususiyatlari uni turli infeksiyon kasalliklarga, ayniqsa ichak infeksiyalariga moyil qiladi. O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash tizimi bolalar orasida uchraydigan infeksiyon kasalliklar, xususan, oshqozon-ichak yo'llari bilan bog'liq kasalliklarning kamaytirilishini ustuvor yo'nalish sifatida belgilagan. Chunki ichak infeksiyalari, ayniqsa, 5 yoshgacha bo'lgan bolalarda tezda og'ir holatga olib keladi, suvsizlanish, toksikoz, ovqat hazm qilish tizimi faoliyatining buzilishi kabi asoratlar yuzaga keladi.

Ichak infeksiyalarini erta aniqlash nafaqat tibbiy, balki ijtimoiy ahamiyatga ham ega. Chunki o'z vaqtida aniqlanmagan va davolanmagan holatlar nafaqat bolaning, balki butun jamoaning sog'lig'iga xavf tug'diradi. Shu boisdan bolalarda ichak infeksiyalarining oldini olish, erta tashxislash, gigiyenik madaniyatni oshirish masalalari pediatriyada eng dolzarb yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

Asosiy qism

1. Ichak infeksiyalarining kelib chiqish sabablari

Ichak infeksiyalariga turli xil bakteriyalar (salmonella, shigella, E.coli), viruslar (rotavirus, adenovirus) va parazitlar sabab bo'ladi. Ularning tarqalishi ko'pincha gigiyena qoidalariga rioya qilinmasligi, iflos suv, yuvilmagan meva-sabzavotlar, noto'g'ri saqlangan oziq-ovqat mahsulotlari orqali sodir bo'ladi.

Bolalar orasida ichak infeksiyalari tez tarqalishining asosiy sabablari quyidagilardir:

Immunitetning hali to'liq shakllanmaganligi;

Qo'l yuvish madaniyatining pastligi;

Bolalar bog'chalari va maktablarda jamoaviy sharoit;

Emlash va gigiyenik nazoratning yetarli darajada olib borilmasligi.

2. Ichak infeksiyalarini erta aniqlashning tibbiy asoslari

Erta tashxis qo'yish — bu kasallikning og'ir bosqichga o'tishining oldini oluvchi eng muhim bosqichdir. Tibbiyot amaliyotida ichak infeksiyalarini aniqlashda quyidagi usullar qo'llaniladi:

Klinik ko'rik (isitma, ich ketishi, qusish, holsizlanish belgilarini aniqlash);

Laborator tekshiruvlar (najas tahlili, bakteriologik ekish, antigen aniqlash);

Suvsizlanish darajasini baholash;

Virusologik tekshiruvlar.

Shifokor bemorning holatini baholash bilan bir qatorda, kasallik tarqalish xavfini ham nazorat ostida ushlashi zarur. Ota-onalarga bu borada to'liq ma'lumot berish muhimdir.

3. Profilaktika choralari

Ichak infeksiyalarining oldini olishda gigiyenaning o'rni beqiyosdir. Har bir bola qo'l yuvish odatini erta yoshdan o'rganishi zarur. Quyidagi profilaktik tadbirlar eng samarali hisoblanadi:

1. Shaxsiy gigiyena qoidalariga rioya qilish – qo'lni sovunlab yuvish, toza suvdan foydalanish;

2. Oziq-ovqat xavfsizligi – pishmagan yoki iflos ovqatlarni bermaslik;

3. Emlash – rotavirusga qarshi vaksinatsiya;

4. Sanitariya gigiyenik nazorat – bog'cha, maktab va ovqatlanish maskanlarida tekshiruvlarni kuchaytirish;

5. Tibbiy xabardorlik – ota-onalarga ma'rifiy suhbatlar o'tkazish.

Profilaktika choralari tizimli amalga oshirilsa, bolalarda ichak infeksiyalarining kamayishi sezilarli darajada bo'ladi.

4. Ota-onalar va tibbiyot xodimlarining roli

Bolalarda ichak infeksiyasini erta aniqlashda ota-onalarning kuzatuvchanligi va tibbiyot xodimlarining tezkor harakati hal qiluvchi ahamiyatga ega. Har qanday qusish,

ich ketishi yoki tana haroratining oshishi holatlarida darhol shifokorga murojaat qilish kerak. Shuningdek, oilada gigiyenik madaniyatni shakllantirish, ovqat tayyorlashda sanitariya talablariga rioya qilish tibbiyot profilaktikasining eng muhim bo'g'inidir.

5. Tibbiyot amaliyotida zamonaviy yondashuvlar

So'nggi yillarda ichak infeksiyalarini aniqlashda tezkor diagnostika testlari, mikrobiologik sensorlar, genetik aniqlash usullari keng qo'llanilmoqda. Shuningdek, bola ovqatlanishida probiotik mahsulotlardan foydalanish, mikroflora muvozanatini saqlash ham infeksiya xavfini kamaytiradi.

Hozirgi pediatriyada asosiy yo'nalish — profilaktik tibbiyot. Ya'ni, kasallik paydo bo'lishidan avval uning sabablarini bartaraf etish.

Takliflar

1. Har bir pediatriya bo'limida ichak infeksiyalariga oid profilaktik burchak tashkil etilishi lozim.
2. Ota-onalar uchun gigiyena va ovqatlanish madaniyati bo'yicha seminarlar o'tkazish.
3. Rotavirusga qarshi emlashni ommalashtirish.
4. Bolalar bog'chalari va maktablarda oziq-ovqat nazoratini kuchaytirish.
5. Ichak infeksiyalarining erta diagnostikasi bo'yicha tibbiyot xodimlari uchun treninglar tashkil etish.
6. Bolalar sog'lig'i bo'yicha telemeditsina xizmatlaridan foydalanish.

Xulosa

Ichak infeksiyalari bolalar orasida keng tarqalgan va og'ir kechadigan kasalliklardan biridir. Ularning oldini olishda erta tashxislash, gigiyena qoidalariga rioya etish, ota-onalarning xabardorligi va tibbiyot xodimlarining faol hamkorligi muhim o'rin tutadi. Zamonaviy tibbiyotda profilaktik yondashuv, sog'lom turmush tarzini shakllantirish, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash orqali bu infeksiyalarni kamaytirish mumkin.

Kelajakda bolalar sog‘lig‘ini mustahkamlashda har bir oilaning gigiyenik madaniyatini oshirish, tibbiyot tizimida tezkor diagnostika va emlash dasturlarini rivojlantirish — eng samarali yo‘ldir.

Adabiyotlar ro‘yxati

1. Ahmedov A., Xudoyberdiyeva S. *Pediatryada infeksiyon kasalliklar asoslari.* – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2022.
2. Karimova D. *Bolalarda oshqozon-ichak kasalliklari diagnostikasi va profilaktikasi.* – Andijon, 2023.
3. WHO. *Prevention and control of intestinal infections in children.* – Geneva, 2021.
4. Rasulova M. *Gigiyena va sanitariya asoslari.* – Toshkent: Fan, 2020.
5. O‘zbekiston Respublikasi SSV. *Bolalar sog‘ligini saqlash bo‘yicha milliy dastur.* – 2024.
6. Mamatqulova N. *Ichak infeksiyalarining klinik belgilari va zamonaviy davolash yondashuvlari.* – Samarqand, 2023.